

narodne
Pjesme
borbe i oslobođenja

J. Ontar

NARODNE
PJESME
BORBE I OSLOBOĐENJA

DRUGO IZDANJE
POPRAVLJENO I DOPUNJENO

1947

PROSVJETA / ZAGREB

Redakcija:
VLADIMIR POPOVIĆ

Naslovna strana:
FRANO ŠIMUNOVIĆ

Tiraž 5000 primjeraka
Štampanje završeno 31 maja 1947
Stampala »Tipografija«, grafičko-nakladni zavod u Zagrebu
Trg bratstva i jedinstva 6

Najjača djela naše narodne književnosti nastala su u teškim i krvavim vremenima narodnoga robovanja, zulumata, terora i pljačke. Pjesme su bile jedino svijetlo u pomrčini robijašnice u kojoj je narod živio i koja je trajala stoljećima. One su budile i jačale njegovu nacionalnu svijest i pratile narod, uz zvuke gusala, na strme i surove staze pobuna i ustanaka. I zato nije slučaj, da je i u ovom velikom oslobodilačkom ratu proključala stvaralačka snaga naroda: ponovo je progovorio narodni genij.

Narodna književnost od iskona se razvijala samostalno, bez veze s umjetnom književnošću i mimo nje. Ako izuzmemo slučaj uticaja narodne književnosti na pisce devetnaestoga stoljeća u doba Romantike (buđenja narodne svijesti i sabiranja narodnih umotvorina), od kojih su neki i dublje uočili njen duboki moral i njenu ljepotu, da onda u duhu toga shvatanja stvore svoja najjača djela (Njegoš, Mažuranić), a poneki su takodjer posredstvom narodnog pjesničkoga izraza očitovali svoja uzbuđenja i doživljaje, progovorivši kroz njega svojim vlastitim jezikom (na primjer Džore Držić u staroj dubrovačkoj književnosti, a u novijoj Radičević, Vraz, Zmaj, Preradović, Jakšić i do sada nedovoljno zapaženi ali svojom pjesmom »Kod Solferina« značajni Lavoslav Vukelić), gotovo svi pisci, koji se poslije njih javljaju, odbacuju mogućnost da se koriste bogatim stvaralačkim iskustvima te književnosti.

Tako na primjer književnici iz razdoblja Realizma, Moderne i kasnijih vremena promatraju narodnu književnost kao zanimljiv predmet, muzejski materijal, sahranjeno blago, kao da je bila isključena i sama pomisao, da se prouči narodni genij, objavljen u djelima dotične književnosti.

Narodne junačke pjesme, nastale u uslovima feudalnoga društvenog uređenja sa svojim velmožama i despotima i knezovima i caricama i dvorovima, odrazivši, uglavnom, zbivanja naše feudalne prošlosti, one istina, često govore i o raji. No raja ovdje igra pasivnu ulogu, ulogu patnika, pritiješnjena šakom tudinskoga ropstva.

Skoro nikada ovo pjesništvo ne bilježi bespravlja i nasilja domaće društvene despotske stvarnosti na goloruk i mukotrpan život osnovnih masa toga poretka: raje, puka, naroda, bez kojih je nezamisliv njegov opstanak.

Ali, usprkos ovoj činjenici, neosporno je: dobar dio narodnih herojskih pjesama sadržava u sebi nacionalne momente kao bitne činioce narodne sudbine. Glavni junaci epskoga ciklusa — gotovo uvijek pripadnici viših društvenih slojeva — oličavaju ustrajnu džinovsku borbu naroda za oslobođenje kroz stoljeća.

U tom smislu i u biti, savremeno narodno stvaralaštvo stoji u neodvojivoj vezi s narodnim stvaralaštvom u prošlosti. Borba protiv osvajača i njegovih skutonoša, izvučenih s dna našega društvenog života, osjećaj pravedne osvete za počinjena nedjela nad nevinim narodom, slavljenja vođa na čelu naroda u slobodilačkoj borbi, to su motivi koji se probijaju kroz pjesme nikle u našoj borbi i čine životna vrela narodne umjetnosti.

Danas, narodni genij zablistao je u novom sjaju. Za razliku od narodnoga pjesništva u prošlosti, koje je događaje odrazilo na široko, u sitnice, iznijelo ih epskim načinom pripovijedanja, savremene narodne pjesme kratke su i nose ponajviše lirski pečat. S nekoliko laganih poteza, usredotočene na škrtoost izraza, u formi rimovana dvostiha, najčešće sa zadržanim narodnim metrom — desetercem, one ponekad umiju da najpotresnije događaje pjesnički predoče dubokom neposrednošću istinske umjetnine i popnu na stepen neslućene sugestivnosti (*Dvanaesti juna; Oj, Ilija, diko najmilija; Pogibija Stojana Matića; Na Kordunu grob do groba; Junak od Banije i druge*).

Brzina događanja u narodno-oslobodilačkom pokretu: neprekidne borbe, ofanzive, nagla povlačenja, požari sela, masovna ubijanja i stotine drugih nesreća, daje — kako rekoh — ovim pjesmama lirsko obilježje. Stihija, plahovitost inače povijesnog, epohalnoga, epskog zbivanja sprečava pripovjedačku širinu zahvata, nizanje stvari i događaja na detalje; ona naprosto sili na uočavanje suštine događaja, na lirsku obradbu. No, to još ne znači da partizanska stvarnost nije ovim lirskim potezima potpuno obuhvaćena i pjesnički predočena, kao i to, da bi vrijednost ove lirike bila smanjena zbog odsustva epskih elemenata ili zbog odsustva epike u opće. Nježni i blagi lirizam ljubavnih stihova do lirizma koji slika teška zbivanja bitaka i smrti, umorstava i spepeljenih ognjišta zrači sugestivnim umjetničkim otkrićima (*Dvanaesti juna; Pozdrav ranjenika; Milo janje moje; Listaj goro; Junak od Banije; Pogibija Stojana Matića i t. d.*). Nema pitanja u našoj partizanskoj stvarnosti, kojem narod nije našao odgovor u pjesmi. Ali, stvaralačka bujica teče bez predaha, i iz obilja

materijala tek nekoliko pjesama iz oslobodilačke borbe donosimo u ovoj knjizi.

Povorke naroda nasilno odvođene iz rođenih kuća, izmrcvarene, postrjeljane, polužive i žive bacane u jame i pećine, pogibije narodnih heroja u boju ili mučki, iz zasjede, kupljenom rukom domaćih zločinaca, uzbuđljivi su dokumenti stravične balkanske stvarnosti, stvarnosti zemalja koje su bile poprište imperijalističkih pothvata i krvoprolića kroz stoljeća, i koju je narod dahom svoje stvaralačke snage opjevao s jakim pjesničkim akcentima naše životne tragike i dramatike. Ona stvarnost, umjetnički nadživljena i zaustavljena, mora biti zaključno poglavlje nesreća, da se za pokoljenja koja dolaze nikada više neće povratiti političke aveti za nov, krvavi ples u zemlji i za gnusna silovanja djevojaka i masovna ubijanja novorođenčadi, mališana, staraca i žena.

U ovoj poeziji nema uzaludnih suza, dugačkih pogrebnih jadikovki i beskrajnih naricanja: Sva je ona prožeta borbenim aktivizmom i nepomućenom vjerom u pobjedu, u nesavladive snage oslobodilačke vojske koja će u korijenu posjeći zloće i opačine. Ovdje su narod i poezija jedno biće, jedan duh. Nema možda primjera, gdje se iskrenost narodnih pjesama tako skladno podudara s iskrenošću naroda u praksi njegove svakidašnjice. Kakav je u životu — takav je i u pjesmi, pa i u najtežim časovima neprijateljskih provala, mukotrpnih povlačenja kroz mećave, planinske lance, snjegove, kiše, glad, golotinju i bolesti. Kad je krvnik u pepeo pretvarao njegova ognjišta, narod je govorio: »Podignućemo nove kuće«. Kada je krvnik pljačkao njegovo žito, narod je govorio: »Posijaćemo novo žito«. Kada je krvnik ubijao i klao, narod je govorio: »Niko neće sve glave pobiti. Osvetićemo pale«.

I zato narod nikada nije zaboravio i nikad neće zaboraviti one koji su ga trgnuli iz prepasti i ukočenosti u prvim danima ustaških bezakonja, spasili ga od uništenja i povelu putem bratstva i jedinstva. On zna da je to bila Komunistička partija, da su to bili ljudi od Partije. Iz narodne duše pokuljali su plameni i zanosni stihovi njegovoj spasiteljici i njenim ljudima:

»Kompartijo, mirisavo cvijeće
cio narod za tobom se kreće.

Kompartijo, ruka ti je sveta,
ti si vođa narodnog pokreta.

Komunisti daju primjer svima,
kako treba platit' krvnicima«

(KOMPARTIJI)

»Moje srce za Partijom žudi,
u Partiji najbolji su ljudi.

Partija je rodila Maršala,
a skojevce na prugu poslala.

Radim danju, radim i po noći:
oj Partijo, kad ću u te doći.«

(PJESMA TREĆE BIHAČKE BRIGADE)

Ko nije bio s narodom u zbjegovima, ko se nije s njim vukao križnim prtinama i bogazima njegova povlačenja u vrijeme razbojničkih ofanziva, taj nikada neće osjetiti,

shvatiti i ocijeniti dubinu ove vjere u oslobođenje, čeličnu čvrstinu njegove otpornosti, vedrinu i optimizam ovih pjesama. Divljačka njemačka velika ofanziva, u pratnji ustaša i četnika, na Liku, u maju 1944 godine — poduzeta u cilju ekonomskog uništavanja i bezočne pljačke — opustošila je cijelu pokrajinu. No, stihijski događaji, koji su tih majskih dana narod prognali čak u Velebit, nisu pocijepali njegov moral. Narod je izdržao i zapjevao:

»Cijela Lika u pepeo pala,
al se nije pokoriti dala.«

(LIKA)

I, zaista, Lika nije pokleknula.

Izbistrila se politička svijest naroda; on danas jasno vidi neprijatelja, i to ne samo u tuđinu, nego i u domaćoj izdajničkoj bratiji smrtno spletenoj s okrutnim osvajačem. U nizu svojih pjesama narod je dao ocjenu zločina zbog izdaje domovine.

Nov je i duh ovih pjesama. Narod u njima nastupa sam kao glavno lice, glavni junak, kao borac-partizan, kao osvjetnik, kao osloboditelj i kao graditelj nove demokratske vlasti (Oj narode Like i Korduna; Pjesma narodnoj vladi; Pjesma radnih bataljona), ili pak veliča ljude iz svoje sredine koje poznaje u dušu, koji su s njim uzrasli i narod povelj stazama ustanka: vođe koji predstavljaju oličenje narodne borbe za oslobođenje (Pjesma maršalu Titu; Ličkom vođi od ustanka; Junak od Banije; Pogibija Stojana Matića; Vođi skojevaca i druge).

S koliko samo nježne pažnje i potresne ljubavi narod čuva tijela poginulih heroja! O tom glasno govore pjesme »Junak od Banije« i »Pogibija Stojana Matića« nastale povodom pogibije dvaju junaka — Stojana Matića i Vasilja Gaćeše:

»I sve kurir do kurira javlja
da se mrtvo tijelo ne ostavlja.«

(JUNAK OD BANJE)

»Kad sloboda nasmija se gradu,
mrtvo tijelo predali smo hladu:

crnoj zemlji ispod vitih jela,
posred Lapca, posred grada bijela.

Plače gora, plače svaka grana:
nema nama Matića Stojana.«

(POGIBIJA STOJANA MATIĆA)

Ali ni o jednoj pojavi u narodno-oslobodilačkoj borbi narod nije pjevao s tako plamenim žarom, s takvom nježnošću, ljubavlju i pažnjom kao što je pjevao o najvećem čovjeku ove zemlje: T i t u. I kao voda, i kao borac, i kao drug, i kao čovjek, on je najomiljenija ličnost i u očima naših naroda i u očima naših heroja — narodnih vojnika. Srpski narod — oličenje i golgote i heroizma u oslobodilačkom pokretu — zna da je Tito — Hrvat, a baš prva pjesma o Titu potekla je i zazvučala iz srpskoga srca. Na jedan poklik velikom čovjeku, i već niču kao iz zemlje narodna partizanska kola, a pjesma o Titu šikne iz duše naroda kao mlaz, i pjevanju nema više kraja.

»Naš sokole, širi svoja krila
da bi zemlja slobodna nam bila.

Maršal Tito, vođo svih brigada,
tvojom borbom nestati će jada.

Više zemlja robovati neće,
vojska tvoja po njoj sada šeće.

Maršal Tito, ružice rumena,
s tobom naša zemlja proslavljena.«

(PJESMA MARŠALU TITU)

Prvi je poticaj za savremenu poeziju nikao iz pokreta narodnih plesova (kola) u danima svečanosti, iz života logora i zbjegova, iz udarničkog ritma poljskih radova, iz posjeta ranjenicima u bolnice i borcima na položaje s darovima i poklonima, u borbama, na položajima, u rovovima i u zasjedama, i uz riku topova. Savremena narodna lirika uzima dakle sokove iz života kolektivnih narodnih pregnuća, iz ognja borbe, iz svenarodne epopeje ustanka.

Pjesme sabrane u ovoj knjizi (u koju unosimo i neke pjesme nastale poslije oslobođenja, u eri obnove i izgradnje naše otadžbine) obrađuju niz vidova naše nedavne i današnje stvarnosti, oživotvorene čudesnom lakoćom umjetničkog govorenja, u priprostoј naivnosti i jednostavnosti, svojstvenoj stvaralačkoj prirodi narodnoga genija.

Vladimir Popović

*Tito, naše zemlje čedo milo,
da te nije — ne bi ni nas bilo.*

PJESMA MARŠALU TITU

Druže Tito, naše rosno cvijeće,
cio narod za tobom se kreće.

Ti si, druže, na temelju bio,
od početka narod predvodio.

Tito, zemlje naše čedo milo,
da te nije — ne bi ni nas bilo.

Drugarice, posadimo cvijeće,
kuda vojska druga Tita kreće.

Ovo nam je naša borba dala
da imamo Titu za maršala.

Naš sokole, širi svoja krila
da bi zemlja slobodna nam bila.

Maršal Tito, vođo svih brigada,
tvojom borbom nestati će jada.

Više zemlja robovati neće,
vojska tvoja po njoj sada šeće.

Maršal Tito, ružice rumena,
s tobom naša zemlja proslavljena.

POZDRAV OMLADINE

Druže Tito, oče domovine,
primi pozdrav svoje omladine.

Druže Tito, naša mila diko,
pozdravlja te malo i veliko,
pozdravlja te i staro i mlado,
druže Tito, ti narodna nado.

Druže Tito, ljubičice bijela,
tebe voli omladina cijela.

Druže Tito, ti si nam jedini,
koji daješ pravò omladini.

Druže Tito, kad ćeš u Rusiju,
pozdravi nam Crvenu armiju.

Još u Moskvu kad pođeš Staljinu,
pozdravi nam rusku omladinu.

Druže Tito, mi ti si kunemo,
da sa tvoğa puta ne skrećemo.

*Neću žaliť svoje mlade krvi,
za slobodu proliću je prvi.*

AOJ GORO

Aoj, goro, goro svakojaka,
partizanskih puna si junaka.

Tvoje lišće nad njima se vije,
i pod sobom osvetnike krije.

Al i ljute kad mećave biju
partizani čete razvijaju.

Svi su pošli nosit' karabine,
da sloboda svima nama sine.

Silna goro, sižeš do oblaka,
a još dalje djela od junaka.

OJ NARODE LIKE I KORDUNA

Oj narode Like i Korduna,
došlo vrijeme da se diže buna

protiv sviju tvojih ugnjetača,
ustaša i tuđih osvajača.

Sastali se Kordunaši s Likom,
ne daju se pokoriti nikom.

Kunemo se našem drugu Titi,
da ćemo se do kraja boriti.

Donijećemo sreću i slobodu
hrvatskome i srpskom narodu.

ŽENSKE ČETE

Druže Tito, pogledaj s planina,
kćeri u boj šalje Domovina.

Prvi ponos našoj kršnoj Lici
što u borbu idu omladinci.

Drugi ponos naše kršne Like
što u borbu idu omladinke.

Drugarice, to je naša dika,
ženske čete zadobila Lika.

Drugarice, hajd' u borbu s nama,
jer sloboda neće doći sama.

Partizanke, hajd'mo s drugovima.
za slobodu boriti se s njima.

JEDINICA

Nemaš, majko, neg' mene jedinu
i ja ću ti nosit' karabinu.

Karabine, moja mila puško,
nosiću te i ja kao muško.

Imala sam svog dragana Ranka,
borac bio od prvoga danka.

Kad u boju pao mi je ljutom,
riješih poći ja njegovim putom.

Sad ću, majko, biti partizanka,
ja ću svoga osvetiti Ranka.

Partizanska kapa mi je mila,
partizanku dragom sam krojila.

Karabinom dok mi ruka vlada,
ne bojim se njemačkih brigada.

Srpkinja me odnijhala majka,
Hrvatica porodila Ranka.

LIKA

Aoj, Liko, ravniya od Srijema:
sve zidine — nigdje krova nema.

Cijela Lika u pepelu leži,
naše srce za osvetom teži.

Aoj, Liko, krvlju natopljena,
al ćeš biti ljuto osvećena.

Kršna Liko, puna si bregova,
još punija sivih sokolova.

A što rodi Lika i Krbava,
to ne plaši košulja krvava.

Partizani, vi ste naša dika,
za slobodu zahvalna vam Lika.

SLAVONIJA

Slavonijo, mirom mirisala,
a ti, Bosno, cvijetom procvjetala.

Slavonijo, je li tebi teško,
što ti braniš staro i maleško?

Nisu mene pobile godine
već slavonska brda i doline.

Izvio se Papuk u visine
iznad sela slavonske nizine.

Cijela mu se Slavonija divi:
ima l' iko da na njemu živi?

Tu se bore čete partizana
za svoj narod tri godine dana.

DVA BRATA

Pjevaj, majko, kad u borbu podem.
al ne plači, ako ti ne dođem.

Mila majko, to je tvoja dika,
što ti imaš narodnih vojnika.

Ja se borim i drugovi moji,
da fašizam više ne postoji.

Neću žalit' svoje mlade krvi,
za slobodu proliću je prvi.

Nas dva brata — oba ratujemo:
ne plač', majko, ako poginemo.

MOJ »MAKSIME«

Mitraljezu, ne dam te ni Bogu,
jer bez tebe živjeti ne mogu.

Mitraljezu, sađi mi s ramena,
nije naša zemlja pokorena.

Oj, fašisti, kako vam se čini?
Smrt je sada u vašoj blizini.

Oj, fašisti, jađena vam nana,
platićete kuće partizana.

Platićete, krvave ustaše,
platićete pale borce naše.

Moj »Maksime« čelikom te hranim,
kad napadam i kada se branim.

*Kompertijo, mirisavo cvijeće,
cio narod za tobom se kreće.*

KOMPARTIJI

Kompartijo, mirisavo cvijeće,
cio narod za tobom se kreće.

Kompartijo, ruka ti je sveta,
ti si vođa narodnog pokreta.

Komunisti, živjela vam ruka,
vi ste narod izbavili muka.

Ko ne žali mladu krv da lije,
taj je prvi do slavne Partije.

Što partija pred svog borca stavi,
svaki od njih hoće da ostvari.

Komunisti daju primjer svima,
kako treba platiti^{ti} krvnicima.

LIČKOM VOĐI OD USTANKA

Cijeloj Lici žalost srce bije
što joj nesta dičnoga Krntije,

što joj nesta vođe od ustanka,
prvog vođe — Orešković Marka.

Drug je Marko hrvatskoga roda
al je majka srpskoga naroda.

Oj, četnici, jađena vam majka,
platićete Orešković Marka.

Ubi Marka razbojnička ruka,
kleta ruka Rašete hajduka:

četnici nam ubiše junaka,
hrabrog borca, Orešković Marka.

Otkad junak u grobnici leži,
naše srce za osvetom teži.

Mnogo ih je već palo za Marka,
a i još će — žalosna im majka.

OJ DA MI JE POSTATI SKOJEVKA

Omladino iz cijeloga svijeta,
pazi dobro ko u borbi smeta.

Omladinci, budimo heroji,
još pred nama ljuta borba stoji.

Omladino, učestvuj u boju,
ponajviše koja si u Skoju.

Oj skojevci, lijepo vam je ime,
vi ste prvi do slavne Partije.

Oj da mi je postati skojevka,
ne bi radit' žalila do vijeka.

Partizana volim kao brata,
kako Srba tako i Hrvata.

Živjeli nam sloga i sloboda
i ustanci našijeh naroda!

*Ja sam, majko, dobar borac bio,
za svoj narod život izgubio.*

DVANAESTI JUNA

To je bilo dvanaestog juna,
kad pogibe dvanaest mladih cura,
dvanaest cura, dvanaest sokolova
od ustaškog praha i olova.

Ubio ih Markovljević Bale,
kad su mlade kukuruz kopale.

Jadne majke po šumama lete,
svaka pita: »Gdje je moje dijete?
Kćeri moja, moj zeleni struku,
pruži svojoj jadnoj majci ruku.
Kažite nam, naše kćeri mile,
jesu li vas ustaše mučile,
jesu li vas iz puške ubile
ili žive u jamu bacile?«

Šuma, gora — sva priroda nijema:
iz tišine odgovora nema.

ISPOD VELEBITA

Razvila se jedna jela vita
ispod naše gore Velebita
i pod njome ranjen junak leži.
Tu prolazi pastirica mlada,
skromno iduć ispred svoга stada.

»Drugarice, hajd' mi rane veži.
Ne plaši se, već slobodna budi,
ja sam ranjen u bijele grudi.«

Ja mu rane zavijam u ruže:
»Kako ti je, moj predragi družo?«

»Drugarice, teške su mi rane
kud je prošlo zlikovačko tane.
Pozdravi mi sve drugove moje,
neka čvrsto na braniku stoje.
Uzmi, draga, moju pušku šaru
pa je podaj jednome drugaru,
nek se drugar mojom puškom sveti.
A sad zdravo. Ja moram umrijeti.«

POGIBIJA STOJANA MATIĆA

Zora snijegom svu krajinu bijeli,
kad pod Lapac momci doletjeli;

silni momci u dolinu grada,
pa ljut bojak zametnuli sada.

Ne znaš, majko, ko li više bije:
il mećava il puščane zmije.

A na čelu kobne bitke ove
vodi Stojan svoje sokolove.

Takvog borca nigdje bilo nije:
smrt ga gleda — on se na nju smije.

Stisnu junak bogaze i pute —
smrtno mete dušmanine ljute.

Kad sred boja, a u zoru ranu,
vidjeli smo nadu pokopanu:

aoj, majko, sokola Stojana:
pade junak od golemih rana.

Kad sloboda nasmija se gradu,
mrtvo tijelo predali smo hladu:

crnoj zemlji ispod vitih jela,
posred Lapca, posred grada bijela.

Plače gora, plače svaka grana:
nema nama Matica Stojana.

NA KORDUNU GROB DO GROBA

Na Kordunu grob do groba,
traži majka sina svoga.

Našla ga je, na grob klekla
i ovako sinu rekla:

»O moj sine, radost' moja,
gdje počiva mladost tvoja?«

Otac plače, majka cvili:
»Otvori se, grobe mili.«

Grobak se je otvorio,
sinak majci govorio:

»Ne plač', mila majko moja,
teška mi je suza tvoja.

Teža mi je suza tvoja,
nego crna zemlja moja.

Idi, majko, javi rodu
da sam pao za slobodu.

Kaži, majko, kaži rodu
da se bori za slobodu.

Hajde, majko, domu svome,
onda dođi grobu mome.

CVIJEĆE NA GROBU

Ja sam borac partizanskog puka,
smrtno ranjen padoh bez jauka.
To javiše dežurnome mome,
a dežurni komandiru svome.
Komandir me u bolnicu stavi,
pokriše me jorganom po glavi.
Kad u jutro oko deset sati
dodoše mi i otac i mati.
Otac plače, a majka mi cvili:
»Šta je tebi, o moj sine mili?«

Ja sam, majko, dobar borac bio,
za svoj narod život izgubio.
Majko moja, pozdravi mi seju,
na mom grobu neka plete leju,
na mom grobu neka sadi cvijeće,
više svoga brata vidjet' neće.
Kad tud naša divizija ide —
s moğa groba nek se ruže vide,
da se znade da sam borac bio:
za slobodu život položio.

JUNAK OD BANIJE

Čujte, braćo, ova pjesma javlja,
što se desi dvades't petog travnja.

Desila se ta nevolja, bijeda,
baš u Brubnju kad je bila srijeda,

desilo se oko deset sati,
zaplakaše Srbi i Hrvati.

Banija je izgubila sina,
po imenu Gačešu Vasilja.

I sve kurir do kurira javlja
da se mrtvo tijelo ne ostavlja.

Uzeše ga kano mlada ptica
i proklinju Antu Pavelića:

»Proklet bio do sudnjega danka,
svetićemo vođu od ustanka.«

OJ ILIJA, DIKO NAJMILIJA

Partizani, iz zelene gore,
oj Ilija, diko najmilija.

Obidite Pavelića dvore,
oj Ilija, diko najmilija.

Sudite mu što je učinio,
oj Ilija, diko najmilija.

Pomorio djecu i djevojke,
oj Ilija, diko najmilija.

Pomorio starce i starice,
oj Ilija, diko najmilija.

Zapunio jame i pećine,
oj Ilija, diko najmilija.

Opustio sela i gradove,
oj Ilija, diko najmilija.

Rascvilio i staro i mlado,
oj Ilija, diko najmilija.

Rastavio i milo i drago,
oj Ilija, diko najmilija.

Osvetite zloće od ustaša,
oj Ilija, diko najmilija.

POZDRAV RANJENIKA

Bijela noć je: tiho nebo sniježi,
ranjen junak na bojištu leži.
Ranjen jako i od muka ječi —
to on šalje svojoj dragoj riječi:
»Draga moja, moje sunce sjajno,
povenulo tvoje cvijeće bajno,
draga moja, moje rosno cvijeće,
više dragi k tebi doći neće.
Uzmite mi moju pušku šarku,
pozdrav'te mi i oca i majku
i sestricu mladu kao cvijeće,
da joj bratac više doći neće.«

*Sija zvijezda gdje je koja sjala,
Staljinova i nas obasjala.*

AL PRED MOSKVOM TENK DO TENKA

Da vidite, braćo mila,
kako tuče ruska sila,
kako Hitler muči muku
kad mu Rusi vojsku tuku;
željan nafte, željan rude,
pa planove pravi lude.
Misli Hitler — zla mu mati —
usred Moskve zimovati,
al se ludo prevario
kad još Moskve nije ni vidio.
Al pred Moskvom tenk do tenka
vojskovođe Timošenka:
sve je čovjek do čovjeka —
Crvena ga vojska čeka.
Nisu ovo, čuj kopile,
fašističke sile gnjile:
Crvena je to konjica —
ne smeta joj vijavica.
Uzalud se moriš, znojiš:
znaš li sada pred kim stojiš?
Ovdje nema sabotera:
ovo j' zemlja proletera.

BARJAK

Od Balkana do Rusije
narodni se barjak vije.
Na barjaku zlatno slovo:
to je ime Staljinovo.
Ispod slova sitno piše:
zove Staljin na bojište.
Na bojištu svira truba:
je l' vam žao mladih ljuba?
Na bojištu sablja čeka:
je l' vam žao mladog vijeka?
Neka tamo svira truba,
ne žalimo mladih ljuba.
Neka tamo sablja čeka,
ne žalimo mladog vijeka.
Složno stupaj brat uz brata,
kao Srbin uz Hrvata,
a i braća muslimani
na našoj se bore strani.
Mi gazimo šume, vodu —
svom narodu za slobodu.
Pobjeda će naša biti,
naša vojska narod štiti.

*Listaj, goro, cvjetaj, cvijeće,
omladina u boj kreće.*

VODI OMLADINE

Mili bože, bi l' ko mogo znati,
bi l' se mrtvi mogli ustajati?

Mi bi digli našega heroja —
druga Ivu, sekretara Skoja.

Druže Ivo, naša ružo bijela,
tebe žali omladina cijela.

Mi žalimo, imamo za kime,
druga Ive neumrlo ime.

Omladino, oj slavi heroja,
osveti ga — to je dužnost tvoja!

ETO IDE OMLADINA

Eto ide naša sila,
druga Tita omladina.

Eto idu konji vrani
i na njima partizani.

Oj narode, siplji cvijeće
kud će vojska da se kreće.

Eto ide ko te brani:
tvoja braća partizani.

Eto ide naša sila,
druga Tita omladina.

PJESMA RADNIH BATALJONA

Zorom rano naša pjesma zvoni:
idu naši radni bataljoni.

Omladina iz banijskih sela
krenula je na velika djela.

Sva smo polja naša poorali
i po njima žito posijali.

Mi bićemo prvi iz brigade,
međ' najboljim što državu grade.

Već je pruga popravljena cijela
od Majdana do Bešlinca sela,

da bi drva i ugalj vozili,
kad budemo željezo topili.

Prva pomoć od nas jeste svima:
partizanskoj majci, nemoćnima.

Zorom rano naša pjesma zvoni:
idu naši radni bataljoni.

LISTAJ GORO

Listaj, goro, cvjetaj, cvijeće,
omladina u boj kreće;
omladina u boj kreće,
robovati više neće.
Omladino zemlje ove,
zbijajmo se u redove,
zbijajmo se drug do druga,
borba neće biti duga,
zbijajmo se brat do brata
da skinemo jaram s vrata.
Drug nam Tito poručuje,
nek se širom svijeta čuje:
»Ko ustanak sad ne sprema,
međ' narodom mjesta nema.
Ko ne kune zlo proljeće,
otkad dušman zemljom kreće?
Dolje lanci i okovi
čim se vežu sokolovi.
Suzama se boj ne bije,
već se vrela krvca lije.«

*Nema cvijeća što su jorgovani
ni boraca što su partizani.*

MILO JANJE MOJE

Ratuj, Tito, čestito ti bilo,
i ja sam ti darovala milo.

Hajd' u borbu, moja mila diko,
partizane ne pobijedi niko.

Borac budi, milo janje moje,
borac budi — meni si po ćudi.

Divno ti se moje janje nosi:
partizanka na garavoj kosi.

Lijepo stoji troroška na glavi,
ko ružica u zelenoj travi.

Nema cvijeća što su jorgovani
ni boraca što su partizani.

ALAJ VOLIM

Alaj volim u kolu igrati,
kad se sa mnoom partizan uhvati.

I ja imam brata partizana,
on je borac od prvoga dana.

Ni moj dragi nije više prelac,
već u četi puškomitraljezac.

Partizani — pola roda moga,
tamo imam brata i dragoga.

Ja ne volim ko partizan nije,
koji pušku primiti ne smije.

Što valjalo pušku pripasalo,
samo smeće oko kuće šće.

PJESMA NOVIH ZORA

Pokraj puta ruža rascvjetana,
pod njom sjedi seka rasplakana
i doživlje, tužna, svog dragana.

Al iz zemlje nešto progovara:
»Ko to sjedi na mojim nogama?«

»Ja sam, dragi, ja sam tvoja mila,
evo sam ti jastuke donijela«.

»Ne mogu ti primiti jastuke,
jer su moje salomljene ruke,
već ti, draga, ne daj suze oku,
pusti zemlji tu žalost duboku.
Hajde, mila, kaži mome rodu,
da sam pao, mlađan, za slobodu:
zapjevaj mu pjesmu novih zora,
nek se čuje od gora do mora«.

LJUBAV, ZLATO NA SRCE SE PIŠE

Oj ljubavi, nešto najmilije,
mene mladu služi najslabije:

tuga mi se oko srca svila,
sve za tobom, diko moja mila.

Prijedi, srce, sa lijeva na desno,
tuga ti je preotela mjesto.

Nije mene izmučila bola,
nego moja i dikina bola.

Usta ljube, što im se namane:
srce neće nego svoje cvijeće.

Daleko su ona usta mala,
koja su me poljubiti znala.

O moj dragi, mladi partizane,
čekaću te do u zlatne dane,

ljubiću te i grliti, diko,
tako, tako, da ne vidi niko.

Oj ljubavi, ko mi te nabavi:
nabavi te ja i moje milo.

Ljubav, zlato na srce se piše,
ne na papir, gdje se lako briše.

LISTAJ GORO

Listaj, goro, teci, vodo,
gledaj, mala, kud ja odoh.
Ja zeleno polje gazim
i u borbu ja odlazim.
Osta mala pa uzdiše,
maramicom suze briše.
Nemoj, mala, nemoj tako,
ni mom srcu nije lako;
o ljubavi nema zboru,
u borbu se ići mora.
Mjesto tvoga lica fina
grlim pušku karabina,
mjesto tvoje ruke dvije
stegle su me fišeklije,
mjesto tvojih poljubaca
brojim čete od boraca.

ČEKACU TE DO SLOBODE

Dragi mi se negdje bori,
mene žarka ljubav mori.

Kad ćeš doći, dragi, mili,
zajedno smo davno bili.

Tri godine ima dana
kako ostah jadna sama,

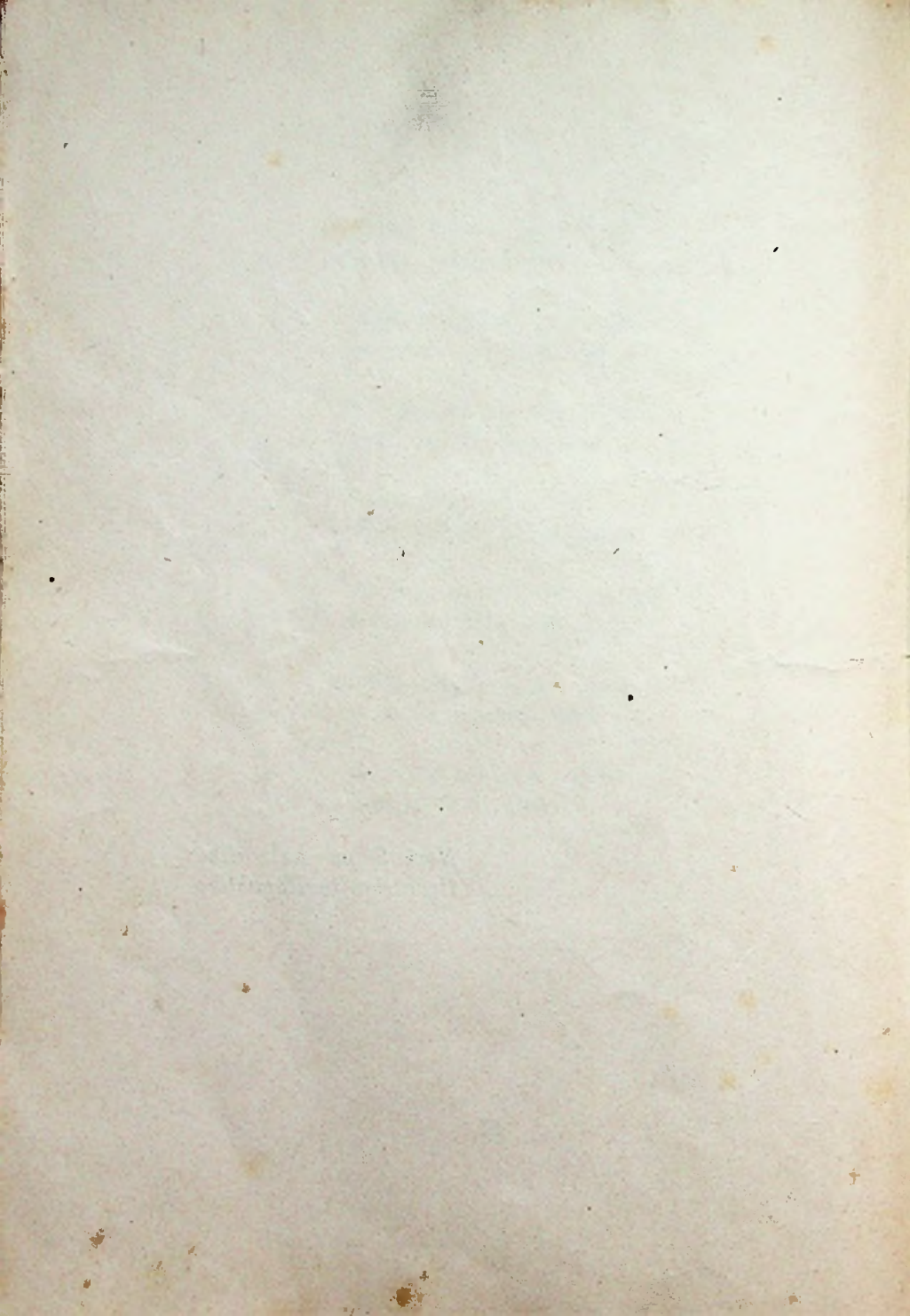
kako ostah ko sirota
zbog fašiste, ljutog skota.

Na njih smo se, dragi, digli
i u šume zbog njih stigli.

Dodi, dragi, vidjet' mene,
u selu se momci žene.

A ja čekam tebe, rode,
čekaću te do slobode.

*Novi Sabor naša dika:
Hrvatska je Republika.*

PJESMA NARODNOJ VLADI

Cijeli narod raduje se sada:
izabra se naša nova vlada.

Zato treba cijeli svijet da znade
da je Tito predsjednik te vlade.

Druže Tito, tebi narod kliče,
naše nove vlade predsjedniče.

Mi volimo našu novu vladu,
jer se stvorila tukući nepravdu.

Njen je uspjeh i naših vojnika,
što propade izdajnička klika.

Živjeli nam naša prva vlada
i drug Tito, najmilija nada!

PREDIZBORNE PJESME

I

Bakariću, naš zeleni bore,
sav se narod sprema na izbore.

Naprijed žene — nek se zemlja trese —
da nam Lika zastavu odnese,

Zastavica do neba se vije —
takmičenje još prestalo nije.

Zastavica — na njoj sitno piše:
dobiće je ko uradi više.

Oj narode, to mi dobro znamo
za kog ćemo glasove da damo.

II

Oj radosti, zelen-bore,
skoro ćemo na izbore.

Biraćemo predstavnike
naše mlade Republike.

Cijela zemlja jedan tabor:
stvorićemo novi Sabor.

Novi Sabor naša dika:
Hrvatska je Republika.

*Omladinci, samo naprijed smjelo:
dogradimo započeto djelo!*

ZAKLETVA

Zaklesmo se našem Titu drugu
da gradimo Omladinsku prugu.

Gradit' prugu — to je naša dika:
tu se stiče ime udarnika.

Omladino, udarnički radi,
dok se pruga do kraja izgradi.

Nije samo što se pruga gradi;
tu se dižu i kadrovi mladi.

Nasip raste, redaju se šine:
to je djelo naše omladine.

Most na Tinji izgradiće sada
Kosmetovska udarna brigada.

Mi čekamo rado, ponosito,
kad će prugu posjetiti Tito.

Druže Tito, Narodni heroju,
riječ mi ćemo ispuniti tvoju!

OMLADINSKA PRUGA

Omladina gradi svoju prugu
Titu svome najmilijem drugu.

Pruga joj je draga obaveza —
omladina od rada ne preza.

Ofanzivu novu započela
i zakletvu svoju postavila:

da iz Brčkog voz polazit' mora
preko surih bosanskih gora

i da cilju Banovića stigne.
To narodu dar je omladine.

PJESMA DRUGE LIČKE BRIGADE

Druže Tito, kune ti se Lika
da će dati jošte udarnika.

Nije Lika nigdje zadnja bila,
već je svagdje primjerom služila.

Oj, da ti je doći, druže Tito,
pa da vidiš djelo plemenito!

Od Brčkoga pa do Banovića
puna pruga cura i mladića.

Na njoj rade cure i mladići;
druže Tito, dođi nas obiđi.

Još ni zore ni bijela dana,
omladina lička je ustala.

Kozaračko kolo zaigrala —
lijepu pjesmu rada zapjevala.

Ove pjesme naše omladine
ne mogu se slušat' od miline.

Omladinci, samo naprijed smjelo:
dogradimo započeto djelo!

PJESMA TREĆE BIHAĆKE BRIGADE

Poznaje se ko j' na pruži bio:
značku nosi — s njome se ponosi.

Brčka prugo, ti si naša dika,
uspomena mladih udarnika.

Udarnici, vi ste rosno cvijeće,
nek se stidi ko na prugu neće.

Oj Bihaću, i tvoji mladići
znaju sada gdje su Banovići.

Oni znaju gdje se ugalj vadi,
a još bolje gdje se pruga gradi.

Što Partija preda nas postavi,
svaki od nas treba da ostvari.

Moje srce za Partijom žudi,
u Partiji najbolji su ljudi.

Partija je rodila Maršala,
a skojevce na prugu poslala.

Radim danju, radim i po noći:
oj Partijo, kad ću u te doći!

Partija se Skoju zahvaljuje
što u borbi zemlju izgrađuje.

NAPOMENA

Kulturno-umjetnički odsjek Odjela informacija ZAVNOH-a objavio je 1944 godine na Kordunu — u redakciji Đuke Kosaka i Vladimira Popovića — izabrane narodne pjesme iz našeg otadžbinskog rata u knjizi pod naslovom: »Druže Tito, ljubičice bijela«.

Ni jedan primjerak toga prvog izdanja nije više moguće dobiti. Zato je »PROSVJETA« odlučila da priredi i štampa ovo drugo izdanje spomenute knjige s ispravicima i dopunama, pod drugim naslovom i sa izvjesnim izmjenama u tekstu pogovora iz prvoga izdanja.

SADRŽAJ

Pogovor	3
Pjesma maršalu Titu	15
Pozdrav omladine	16
Aoj goro	19
Oj narode Like i Korduna	20
Ženske čete	21
Jedinica	22
Lika	23
Slavonija	24
Dva brata	25
Moj »Maksime«	26
Kompartiji	29
Ličkom vodi od ustanka	30
Oj da mi je postati skojevka	31
Dvanaesti juna	35
Ispod Velebita	36
Pogibija Stojana Matića	37
Na Kordunu grob do groba	38
Cvijeće na grobu	39
Junak od Banije	40
Oj Ilija, diko najmilija	41
Pozdrav ranjenika	42
Oj Staljine	45
Kliče vila s balkanskih planina	46
Al pred Moskvom tenk do tenka	47
Barjak	48
Vodi omladine	51
Eto ide omladina	52

Pjesma radnih bataljona	53
Listaj goro	54
Milo janje moje	57
Alaj volim	58
Pjesma novih zora	59
Ljubav, zlato na srce se piše	60
Listaj goro	61
Cekaću te do slobode	62
Pjesma Narodnoj vladi	65
Predizborne pjesme I, II	66
Zakletva	71
Omladinska pruga	72
Pjesma druge ličke brigade	73
Pjesma treće bihačke brigade	74
Napomena	77